Viktor Dyk (1877 – 1931): Krysař (1915)

I. Beletristický text:

A. Literární druh a žánr, literárněhistorický kontext, umělecký směr / tvůrčí skupina, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

B. 1. Doba a místo (děje);

2. Kompozice;

3. Hlavní postavy a jejich charakteristika;

4. Námět, témata, hlavní motivy;

C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti;

A vaše jméno?“

„Nejmenuji se; jsem nikdo. Jsem hůř než nikdo, jsem krysař.“

Muž, který takto mluvil, stál se vzpřímenou hlavou před vraty domu, v nichž se do soumraku bělala ženská postava. Hleděl na ni svýma temnýma, pátravýma očima. Byl vysoký a štíhlý, štíhlejší ještě ve svém přiléhavém sametovém kabátci a v úzkých nohavicích. Jeho ruce byly drobné a jemné, jako ruce paní. Neměl při sobě ani zbraně ani hole, ač se zdálo, že přichází zdaleka, po cestách, jež vždy jisty nebyly. Svíral zato něco dlouhého, co budilo zvědavost ženy, s kterou hovořil. Byla to píšťala cizokrajné práce, jaké dosud neviděla.

„Krysař,“ zasmála se žena ve dveřích. „Přicházíte včas do Hammeln. Není tu krysaře; zato krys je tu mnoho. Vysvětlete mi, krysaři, odkud se berou krysy? Nebývalo jich dříve, jak nám říkají. Je pravda,“ končila s úsměvem, „staří lidé míní, že svět je stále horší.“

Krysař pokrčil rameny.

„Odkud jsou, nevím. Jsou však v každém z vašich domů. Hlodají bez ustání; hlodají dole ve sklepích, hlodají tam, kde jich nevidíme. Stanou se však dotěrnými a stoupají pak výše.

Připravujete hostinu, svatbu, křtiny, což já vím? Představte si, že se náhle při hostině zjeví krysy s dlouhými boltci a dlouhými kníry. Tento zjev kazí chuť, chápete přece.“

„Ano,“ smála se žena ve dveřích. „Při svatbě Kateřinině objevila se pořádná krysa. Ženich byl bledý jako stěna, a Kateřina padla do mdlob. Lidé nesnesou nic tak málo, jako to, co jim kazí chuť; odhodlají se pak zavolat krysaře.“

II. Nebeletristický text:
A. Funkční styl, obsah, účel, vztah k prvnímu textu;
B. Jazykové apod. zvláštnosti.

Klasičtí diváci očekávají od hudebního divadla jediné - zábavu. A toho jsou si producenti vědomi. Proto se v obnovené verzi muzikálového dramatu Daniela Landy Krysař dočkáme i poklesléhо humoru. Čtěte více v recenzi.

Na představení **Krysaře** 16.4.2008 jsem se opravdu nevýslovně těšil. I když jsem byl upozorňován na nevhodné komické výstupy dua Vodochodský-Maděrič, nenechal jsem se odradit. Muzikál napsal **Daniel Landa** a byl to jeho první muzikálový pokus. Režie se opět ujala jeho žena **Mirjam** a přizvala si holandského choreografa **Dirka Smitse**, který vytvořil opravdu úžasnou choreografii, ve které vyniká především výkon dvou Dobrozláků v podání skvělých **Jany Olbrachtové** a **Petra Novotného**.

Muzikál se hraje v podobě, ve které byl uváděn v roce 2002 - s novými kostýmy, výpravnou scénou a novým obsazením. Scéna a kostýmy jsou depresivní, jak má celé dílo působit. Abych si svůj vztek vybil hned na začátku - správně jsem použil, že dílo má původně být tajemné a ponuré, přesně takové jaký je příběh. O to víc mi přijde nepochopitelné, že Daniel Landa svolil k přidání tolika prostoru pro absolutně herecky i pěvecky neschopného **Ivana Vodochodského**, kterému o něco lépe sekunduje **Mojmír Maděrič**. Nejhorší je, že právě tato dvojce měla za těch svých pár vulgárních vtipů největší potlesk a opravdoví umělci tam pro obyčejného diváka byli pouze jakási "výplň".

VIKTOR DYK (1877 – 1931): syn správce šlechtických statků, vzděláním právník. Ačkoli právě Viktor Dyk vymyslel pro svou literární generaci označení ***buřiči,*** stal se z nich ze všech politicky nejpravicovějším a nejkonzervativnějším. Na gymnáziu byl žákem Aloise Jiráska a jeho tvorbu hrdě považoval za jeden ze zdrojů svých nacionalistických nálad. Jako spisovatel se nechával ovlivnit atmosférou středověku (**balada *Milá sedmi loupežníků***); v tom byl blízký někdejším romantikům, ale na rozdíl od nich ve svých dílech natvrdo a se strohou ironií přiznával, že nadosobní ideály jsou neuskutečnitelné (**drama *Zmoudření Dona Quijota***).

Dodnes živá je Dykova **novela *Krysař,*** volně inspirovaná známou německou pověstí o potulném pištci, který mámivou hrou na flétnu dokáže z města vyvést krysy a utopit je v řece. Za První světové války se Dyk jako člen protihabsburského odboje ocitl ve vězení, ale masarykovský demokratizační étos jej neoslovil – shledal jej příliš racionalistickým a málo emotivním. Dodnes je živý citát z **básně *Země mluví*** v Dykově poválečné **sbírce *Okno:*** *Opustíš-li mne, nezahynu. / Opustíš-li mne, zahyneš.* Dyk se utopil v Jugoslávii při koupání v moři.